

Ná de coronacrisis extra inzetten op versterking burgerkracht

Serie: Sociaal werk in de tweede coronagolf, aflevering 10

Interview met Jacqueline Vonk van Lumens in Eindhoven

Op 14 december richtte premier Rutte zich met een televisietoespraak tot het Nederlandse volk om een harde lockdown aan te kondigen, die de volgende dag inging. Wat betekent dit voor professionals en doelgroepen van Lumens in Eindhoven en omliggende gemeenten? Bestuurder Jacqueline Vonk breekt een lans voor jongeren. 'De periode van je zestiende tot je vijftiengste is een bepalende levensfase, waarin je samen met leeftijdsgenoten voor een belangrijk deel je identiteit ontwikkelt. Voor jongeren in die leeftijdsgroep valt nu al negen maanden heel veel weg.' De coronacrisis duurt al lang, maar Jacqueline ziet perspectief: 'De coronacrisis gaf een *boost* aan omzien naar elkaar. Ik hoop echt dat we ná de coronacrisis extra inzetten op sociale netwerken, aanhaken op

informele zorg en dat we meer gebruik gaan maken van de krachten in onze samenleving om die *nóg* inclusiever te maken.'

'Wij zijn er ook nu voor jou!' lezen we op de homepage van lumens in Eindhoven. 'Tot en met dinsdag 19 januari zijn al onze locaties gesloten voor ontmoetingen, activiteiten en groepen. Weet dat we er ondanks de richtlijnen áltijd voor je zijn. En we doen er alles aan om in contact te blijven. Dus zit je ergens mee, voel je je eenzaam of onveilig? LAAT JE HOREN! Dan zoeken we samen met jou naar een oplossing.'

Lumens voert sociaal werk in de volle breedte uit in Eindhoven en in 21 omliggende gemeenten. De organisatie heeft ongeveer 270 medewerkers en werkt samen met zo'n 3.000 vrijwilligers. 'Die zijn niet allemaal bij ons geregistreerd,' zegt Jacqueline Vonk. 'maar werken wel allemaal samen met onze professionals.'

Sinds enkele weken leven we in een harde lockdown. Wat betekent dit voor het werk van Lumens?

'Ons werk is door die lockdown niet veel anders dan vóór 3 november. Toen kwamen we ook in een lockdown, al was die minder stringent. Wij blijven gewoon ons werk uitvoeren, omdat het belangrijk is dat sociale professionals aanwezig blijven in de directe leefomgeving. Zij zijn namelijk de ogen en oren in de samenleving en kunnen de impact van de gevolgen van de crisis op inwoners direct vertalen naar de juiste ondersteuning en deze ook faciliteren. Tijdens deze lockdown zijn er geen groepsactiviteiten in onze wijkcentra, maar we blijven open voor mensen met een kwetsbaarheid en deelnemers aan dagbesteding. Al ons kantoorpersoneel werkt nu vanuit thuis. Vóór deze harde lockdown hadden we wel kleine overleggen op kantoor. Dat kan nu even niet, maar alle operationele processen voor inwoners lopen wel gewoon door: in aangepaste vorm, zoals we dat al negen maanden doen. We hebben natuurlijk veel geleerd van de eerste lockdown. Zo zetten we nu *nóg* meer proactief in op mensen die dit nodig hebben. We houden hen nauwlettend in beeld.'

HQ Tech Playgrounds is open voor -13

Wat houdt jullie buddysysteem in?

'Intern hebben we ter ondersteuning een buddysysteem opgezet, om samen naar vragen en zorgen te kunnen kijken en om elkaar ook persoonlijk te kunnen ondersteunen. Wekelijks én maandelijks houden we middels interne enquêtes een vinger aan de pols door bij onze medewerkers de gevolgen van de crisis voor inwoners op te halen, te analyseren en te vertalen naar managementinformatie. Die informatie deel ik vervolgens ook weer in het regionale crisisteam met partners uit de 1e en 2^e lijn, Veiligheid en Gezondheidszorg. We leggen onze informatie naast elkaar en slaan de handen ineen, waardoor kortere lijnen ontstaan tussen partners en we sneller kunnen schakelen. Zo brengt deze crisis partijen dichterbij elkaar en overbruggen we kloven. Dat is dan ook de winst van deze crisis, waarvan ik hoop dat we deze na afloop samen kunnen borgen.'

Verandert het gedrag van inwoners door de harde lockdown? Raken ze niet eerder geïsoleerd?

'Zeker. Onze medewerkers houden nauwgezet bij wat de grootste impact heeft op inwoners. Ze hebben een top 3 gemaakt van coronagerelateerde problemen die zij signaleerden. In die top 3 staan verveling en het ontbreken van dagstructuur en daginvulling op de eerste plaats. Eenzaamheid staat op de tweede en stress op de derde plaats. We horen de laatste tijd minder over problemen van ouderen en meer over de worstelingen van jongeren en hun ouders. Jongeren hebben last van verveling, eenzaamheid én stress. Onder de huidige harde lockdown zijn de scholen dicht en veel ouders zagen dan ook op tegen de invulling van de feestdagen en de weken daaromheen. Hierop speelden we onder andere in door voor jongeren én hun ouders een digitale adventskalender te maken, die voor iedere dag en tot het einde van deze lockdown activiteiten en challenges aanbiedt. Daarnaast ontstaan er doorlopend allerlei initiatieven: vrijwilligers die kerststukjes maakten en brachten naar mensen die alleen zijn, mensen die kaartjes bezorgden in hun buurt, boodschappen voor elkaar doen et cetera. Veel inwoners slaan de handen ineen om iets te betekenen voor mensen in een isolement. Wij ondersteunen en faciliteren deze initiatieven, jagen deze aan en stimuleren inwoners om hierbij aan te haken.'

Jongeren spelen Fifa met wijkagenten in jongeren centrum

Hoe merken jullie dat jongeren het moeilijker krijgen?

'Begin december hebben we op het Stadhuisplein in Eindhoven de tentoonstelling "Open over depressiviteit" geopend, die wij samen met Combinatie Jeugdzorg, GGzE en Apanta-GGZ hebben georganiseerd. Ons doel hierbij was de groeiende mentale kwetsbaarheid van jongeren onder de aandacht te brengen, het onderwerp bespreekbaar te maken en het taboe te doorbreken. Tijdens de afgelopen twee maanden zijn aanmeldingen door jongeren bij GGZ-instellingen namelijk explosief gestegen: met 65%. Veel jongeren krijgen het mentaal steeds moeilijker door de lange duur van de coronacrisis. De periode van je zestiende tot je vijftiengste is een bepalende levensfase, waarin je samen met leeftijdsgenoten voor een belangrijk deel je identiteit ontwikkelt. Voor jongeren in die leeftijdsgroep valt al

negen maanden lang heel veel weg. Mogelijkheden om uit te gaan bijvoorbeeld. Bijbaantjes in de horeca. Werkende jongeren hebben vaak tijdelijke of 0-urencontracten en veel van hen zijn hun baan kwijt. Als ze een beroepsopleiding volgen, komen ze moeilijk aan een stageplaats want veel bedrijven zijn failliet of gesloten of hebben nu geen begeleidingscapaciteit. Jongeren hebben het echt heel moeilijk. Daarbij helpt het steeds negatief *framen* in de media van het gedrag van jongeren ook niet bepaald. Uit ervaringen van onze professionals weten we dat juist de grootste groep niet beantwoordt aan dit geschetste imago: jongeren proberen het over het algemeen zo goed mogelijk te doen, maar begrijpen vaak niet wat er aan de hand is en hoe ze hiermee om moeten gaan. Ze sluiten zich ook vaak af van de buitenwereld.'

Past jullie jeugdmaatschappelijk werk zich aan deze specifieke problemen aan?

'Jeugd- en schoolmaatschappelijk werkers benaderen kinderen en jongeren die niet uit zichzelf naar voren komen proactief, zoals ook onze jeugdwerkers dat doen. Ze houden voortdurend contact met jongeren door hen (digitaal) te benaderen, uit te nodigen, te verbinden en te motiveren. Tijdens de eerste coronagolf zag je dat veel kinderen en jongeren buiten beeld raakten, omdat ze niet digitaal aangehaakt waren. Inmiddels is er een enorme slag gemaakt in digitalisering, maar de extra aandacht voor ouders die ook ondersteuning nodig hebben bij het ondersteunen van hun kind bij schoolwerk was er nog niet en daar pakken wij onze rol in signaleren en faciliteren.

Wat kan jullie jongerenwerk van Lumens voor hen betekenen?

'Jongeren zijn digitaal heel vaardig. Die vaardigheid is verweven met hun communicatiepatronen en socialisatie. Onze jongerenwerkers sluiten daar ook nu op aan via sociale media, door het verleggen van voorheen fysieke activiteiten naar online: met acties zoals de digitale adventskalender, maar ook door bijvoorbeeld livestreams van muziek te faciliteren. Met de Effenaar heeft ons jongerencentrum Dynamo wekenlang digitale 'Isolationssessies' georganiseerd die niet alleen jonge talenten een live podium bleven bieden, maar die ook de aansluiting konden borgen met bestaande community's in deze scene. Onze hele inzet vanuit Dynamo Jeugdwerk bleef én blijft erop gericht om aangehaakt te blijven bij de heersende leefculturen van jongeren. Hen

inspiratie te blijven bieden en talentontwikkeling te blijven aanboren en stimuleren. Dat is het hart van ons jongerenwerk.

Hoe houd je medewerkers gemotiveerd en betrokken nu de pandemie steeds langer duurt?

'Onze professionals zijn flexibel en innovatief, de ogen en oren in de samenleving en sociaal werk is een vitaal beroep. Onze sociale professionals haalden hun motivatie al grotendeels uit hun werk. Als er al iets anders is, dan is dat de bewustwording van wat een periode als deze voor impact kan hebben op mensen en hoe je hierin vanuit je vak het verschil kunt maken. Ze ervaren nu dus meer dan ooit hoe relevant hun werk is. Naast ons buddiesysteem, organiseerden we in december de jaarlijkse Lumensdag, die vanwege de pandemie deze keer digitaal plaatsvond en tweeënhalf uur duurde. Er was een talkshow met een aantal medewerkers en met mij en er was een workshop over het belang van falen: daar kun je immers van leren. Iedereen had via een koeriersdienst een lunchpakket gekregen voor een gezamenlijke scherm-lunch. Zo waren we met 235 mensen toch verbonden, zij het via Zoom. Voor de Kerst organiseerden we een digitale kerstborrel met een danswedstrijd via Zoom.'

In de pandemie hebben organisaties voor sociaal werk zich goed op de kaart gezet. Ondanks de economische crisis, willen veel gemeenten niet bezuinigen op sociaal werk. Is dat ook het geval met Eindhoven en de andere gemeenten waar jullie werken het geval?

'Eindhoven is de grootste gemeente waar wij voor werken en die bezuinigt niet op sociaal beleid. En in de 21 andere gemeenten waar wij werken, hebben we nergens een opdracht verloren als direct gevolg van de coronacrisis. Gemeenten zien het belang van onze inzet in deze crisis en dat is een kroon op ons werk. Ik hoop echt dat we ná de coronacrisis extra gaan inzetten op sociale netwerken, dat we beter gaan aanhaken op informele zorg, we meer gebruik maken van de krachten in onze samenleving om die nog veel inclusiever te maken. De coronacrisis gaf een boost aan meer omzien naar elkaar, onderstreept nog eens het belang van sociaal werk als preventie van intensievere sociale zorg en van sociale netwerken om alle lijnen met elkaar te kunnen verbinden. Versterk de burgerkracht die nu is ontstaan door te investeren in de voorkant van het zorglandschap, met het sociaal werk als aanjager, motor en facilitator van een samenleving waarin we omzien naar elkaar.'